

جایگاه راهبرد سیاست خارجی ترکیه در قبال کردستان سوریه ۲۰۱۶ تا ۲۰۲۳ رشید رکابیان^۱، صادق شفیعی^۲

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۱/۱۸

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۲/۲۷

چکیده:

با ایجاد ناآرامی‌ها در سوریه (۲۰۱۱م) گروه‌های معارض بدنبال سقوط دولت مرکزی بودند که معارضین توسط کشورهای متعدد حمایت نظامی، مالی و... می‌شدند یکی از این کشورها ترکیه بود که به دنبال حذف فشار اسد و ایجاد حکومتی اخوانی و متحد ترکیه در دمشق بود. با آزاد شدن نیروهای گریز از مرکز و به طور خاص تقویت استقلال خواهی کردهای سوریه در مرزهای جنوبی ترکیه و حمایت رژیم صهیونیستی، اتحادیه اروپا و آمریکا از کردها، باعث شد که ترکیه تلاشهای خو را بر انجام راهبردی کردها در مرزهای جنوبی متمرکز کند. پژوهش حاضر با بهره‌گیری از نظریه مجموعه امنیتی باری بوزان و ویور به روش تحلیلی - توصیفی و با بهره‌گیری از منابع کتابخانه‌ای و اینترنتی انجام شده است. سوال اصلی نیز به این صورت مطرح می‌شود که راهبرد سیاست خارجی ترکیه در قبال کردستان سوریه و گروه‌های کردی در این کشور تحت تاثیر چه مولفه‌هایی بوده است؟ فرضیه بیان می‌دارد که، گرفتن فضای سرزمینی و کاهش توانمندی‌های عملیاتی کردهای سوریه و ممانعت از تقویت پیوندهای آن‌ها با کردهای عراق مهمترین راهبرد ترکیه در ارتباط با کردهای سوریه خواهد بود. یافته‌های تحقیق حاکی از آن است که حضور نظامی سرزمینی در ابعاد گسترده به دلیل مخالف‌های آمریکا و اروپا برای ترکیه با محدودیت‌های بسیاری همراه شده، اما حملات پراکنده هدفمند هوایی، مهمترین راهبرد نظامی ترکیه جهت مهار کردهای سوریه است.

واژگان اصلی: ترکیه، کردستان سوریه، تروریسم، امنیت، مکتب کپنهاگ

۱. عضو هیات علمی گروه علوم سیاسی دانشگاه آیت الله بروجردی، بروجرد، ایران.

۲. عضو هیات علمی دانشگاه آیت الله بروجردی، بروجرد، ایران

مقدمه

کردستان سوریه، بخش کردنشین در شمال خاوری، شمال و شمال باختری سوریه است که بخشی از استان‌های حسکه، رقه و حلب را در بر می‌گیرد. مساحت آن ۱۸,۳۰۰ کیلومتر مربع، یا ۳۱,۶۵۰ کیلومتر مربع یا ۴۲,۵۹۱ کیلومتر مربع (شامل شصت درصد زمین‌های کشاورزی سوریه) تخمین زده می‌شود. این منطقه تحت سیستم سیاسی خودمدیریتی دموکراتیک غرب کردستان درآمده و به سه واحد سیاسی با نام‌های کانتون جزیره، کانتون کوبانی و کانتون عفرین تقسیم شده‌است. شمار زیادی از کردهای سوریه نیز در شهرهای بزرگ، مانند حلب و دمشق زندگی می‌کنند.

بر طبق برخی از آمارهای سازمان ملل متحد، کردها حدود ۱۸ درصد از کل جمعیت سوریه را تشکیل می‌دهند. کردها همواره از سوی فرمانروایان حزب بعث سوریه نابود شمرده شده‌اند. کردها، (همانند ترکیه و عراق)، بزرگ‌ترین گروه اقلیت نژادی در سوریه نیز هستند. با آنکه کردهای سوریه نزدیک به ۱۸ درصد از جمعیت این کشور را تشکیل می‌دهند که در ادوار مختلف با بی عدالتی‌های زیادی روبه رو بوده‌اند، اما با شروع بحران سوریه و ورود تروریست‌های داعش، جبهه‌النصره و گسترش تنش‌ها در این کشور، به مهم‌ترین نیروهایی تبدیل شدند که در برابر تروریست‌های مذکور، مقاومت چشم‌گیری از خود نشان دادند. لذا با کم‌رنگ شدن نقش داعش در سوریه و حمایت آمریکا در طی نبرد با داعش در صدد ایجاد یک منطقه خود مختار و ایجاد یک ارتش مستقل در شمال سوریه برآمدند. این مسئله برای برخی از کشورهای منطقه از جمله جمهوری ترکیه خوشایند نبود و همواره آن را به عنوان یک تهدید برای امنیت نواحی مرزی خود مطرح کردند و از طریق عملیات‌های نظامی و استفاده از ارتش خود در صدد جلوگیری از این مسئله شدند.

تصمیم برای آغاز عملیات نظامی و ورود ارتش ترکیه برای دستیابی به هدف مذکور، پس از آن گرفته شد که ایالات متحده آمریکا اعلام کرد به نیروهای دموکراتیک سوریه متشکل از مبارزان کرد و عرب برای ایجاد یک «نیروی امنیتی مرزی» متشکل از ۳۰ هزار سرباز کمک خواهد کرد. یگان‌های

¹ . Hasek

² . Rajah

³ . Aleppo

⁴ . Canton island

⁵ . Canton Korana

⁶ . Canton Efrin

⁷ . Syrian Ba'ath Party

مدافع خلق، ستون فقرات «نیروهای دموکراتیک سوریه»¹ به شمار می‌رود. نیروهای دموکراتیک سوریه، همانگونه که مطرح شد با پشتیبانی آمریکا در نبرد علیه داعش شرکت داشته‌اند و آمریکا این گروه و احزاب را موثرترین نیرو در مبارزه با داعش توصیف کرد. جنگجویان عمدتاً «کرد» نیروهای دموکراتیک سوریه بودند. این گروه همچنین با پیشروی سریع در استان دیرالزور، مانع تسلط کامل نیروهای ارتش سوریه و متحدانش بر این استان نفت‌خیز و استراتژیک در مرز عراق شدند. ترکیه با این توجیه که آمریکا، به کمک کردهای «تروریست» به دنبال تشکیل «ارتش ترور» در شمال سوریه است، تحرکات نظامی خود را به منظور سرکوب نیروها و احزاب کرد در سوریه توسعه داد (Hanso, 2022: 3). بنا بر مسائل مطرح شده، استراتژی ترکیه، تا زمانی که تعادل منافع ملی آنکارا با کشورهای رقیب یعنی روسیه-ایران و حتی سایر کشورهای خاورمیانه دخیل در سوریه، مؤثر باشد، از نظر نظامی پایدار است. اما از نظر سیاسی، اهداف ترکیه دست نیافتنی است. آنکارا در حال حاضر دو هدف سیاسی متناقض را در شمال شرق و شمال غرب سوریه دنبال می‌کند. اول و مهمتر از همه، ترکیه می‌خواهد دولت‌های تحت رهبری کردها را از به رسمیت شناختن سیاسی آنها توسط غرب باز دارد. این شامل ممانعت از مشارکت دولت‌ها در هر پلتفرم بین‌المللی است که برای حل مناقشه ایجاد شده است. ثانیاً ترکیه می‌خواهد تمام دستاوردهای ارضی، نظامی و سیاسی کردها را پس بگیرد (yildiz, 2021: 6-9). به نوعی ترکیه تهدیدهایی را از نیروهای کردی سوریه در یافت کرده است و بعد از داعش و امروزه در صدد می‌باشد که از گسترش معضلات امنیتی و سیاسی این تهدیدها به داخل کشور ترکیه جلوگیری کرده و از قدرت‌گیری احزاب کردی در سوریه، که آن‌ها را زیر شاخه حزب کارگر می‌داند جلوگیری کند. با این توضیحات پژوهش حاضر با بهره‌گیری از نظریه مجموعه امنیتی باری بوزان به بررسی راهبرد سیاست خارجی ترکیه در قبال کردستان سوریه و گروه‌های کردی می‌پردازد؟

۱- چارچوب نظری (نظریه امنیتی)

نظریه مجموعه امنیت منطقه‌ای، نظریه‌ای روش‌شناسانه با سطح تحلیل منطقه‌ای برای تجزیه و تحلیل مسائل امنیت بین‌الملل است. این روش - نظریه به علت انتخاب سطح تحلیل به عنوان مبنای

¹ . Syrian Democratic Forces

خود، نظریه محیط‌شناسی امنیتی نیز محسوب می‌شود. تقسیم جهان به مجموعه‌های امنیتی - منطقه‌ای مشتمل و مرتبط با یکدیگر، موجب می‌شود تا نظریه مجموعه امنیت منطقه‌ای، چهار سطح تحلیل متفاوت منطقه‌ای را به یکدیگر پیوند دهد و در هر سطح مشخص نماید که چه چیزی باید برای تحلیل مبنا قرار گیرد. در تراز داخلی یعنی در درون دولت-کشورهای منطقه‌ای،^۱ آسیب‌پذیری آنها معیار اصلی است. تراز بعدی روابط دولت‌های منطقه با یکدیگر است. تراز سوم، تعامل یک مجموعه امنیتی با مجموعه‌های امنیتی همسایه است و در نهایت تراز قدرت‌های جهانی و نقش آنها در مجموعه امنیتی منطقه‌ای مورد توجه است (عبداله‌خانی، ۱۳۸۹: ۲۷۹). اما بعد از ارائه مهم‌ترین متغیرهای مورد تحلیل در نظریه مجموعه امنیتی باید به ساختارهای بنیادین این مجموعه امنیتی نیز توجه کنیم. ساختار بنیادین یک مجموعه امنیتی شامل چهار متغیر است که آن را از همسایگان خود جدا می‌کند؛ ساختار آناشیک؛ به این معنا که مجموعه امنیتی منطقه‌ای باید از دو یا چند واحد خودمختار تشکیل شده باشند، قطب که پوشش‌دهنده توزیع قدرت در میان واحدهاست، ساخت اجتماعی که شامل الگوی دوستی و دشمنی میان واحدهاست (سازمند و جوکار، ۱۳۹۵: ۱۵).

اندیشیدن به امنیت و معضلات امنیتی به پیدایش مکاتب مختلف امنیتی منجر شده است. هریک از این مکاتب با توجه به مبانی و رویکردهای متفاوت به مفهوم‌سازی و تبیین ابعاد تحلیل چارچوب مفهومی امنیت پرداخته‌اند که حاصل آن مجموعه‌ای از ایده‌ها، روش‌ها و مطالعات موردی است که به «مطالعات امنیتی» مشهور شده است. داوری در این باره که کدام مکتب فارغ از نگرش مؤسسان و طرفداران بر دیگری برتری دارد آسان نیست، پیچیدگی و چندلایه بودن و تنوع عوامل موثر در ایجاد پایداری، زوال و یا نابودی امنیت باعث شده است که هیچ یک از مکاتب موجود به‌رغم توان ادعایی، نتوانند همه زوایای موضوع را بررسی کنند و نوید بخش وضعیتی رضایت‌بخش باشند. ناتوانی در تبیین تمامی وجوه امنیت، همواره عرصه را برای ظهور نظریات و مکاتب جدید باز گذاشته است که در نقد نظریات و مکاتب موجود و تلاش نظری و عملی برای بازنمایی وجوه مورد نظر، برای خود هویت‌سازی کرده‌اند (قصری، ۱۳۹۲: ۲۸).

بر این اساس، یکی از برجسته‌ترین مکاتب، که با ارائه تعریف چند بعدی از امنیت، جایگاه مهمی در مطالعات امنیتی به دست آورد، مکتب کپنهاک است. این مکتب با توجه به اینکه بر

1. State-regional states

2. Copenhagen School

مطالعات امنیتی استوار است، از اولین رهیافت‌هایی می‌باشد که به دنبال پایه‌گذاری جایگاهی مستقل برای مطالعات امنیتی است. یکی از مهم‌ترین چارچوب‌هایی که از جانب مکتب کپنهاگ برای بررسی دقیق‌تر مطالعات امنیتی در سطح منطقه‌ای مطرح شده است، «نظریه مجموعه امنیتی منطقه‌ای» است که توسط باری بوزان در کتاب «مردم، دولت‌ها و هراس» ارائه شد (طاهری و سیفی، ۱۳۹۳: ۱۳۴).

باری بوزان در کتاب مردم، دولت‌ها و هراس، اشاره می‌کند که امنیت اجتماعی و اقتصادی مستقل از امنیت دولت نمی‌باشد (Buzan & Waever, 1993: 43-46). وی تأکید دارد که در جهان امروز باید بر حسب یک مفهوم امنیتی سیستمیک عام به امنیت نگاه کرد که افراد، دولت‌ها و نظام همگی نقش ایفا می‌کنند و به همین خاطر عوامل اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی نیز به اندازه عوامل سیاسی و نظامی اهمیت دارند. (شیهان، ۱۳۸۸: ۶۷)

متداول‌ترین تعریف ارائه شده از دیدگاه بوزان بدین گونه است که، مجموعه امنیتی عبارت است از، «گروهی از دولت‌ها که نگرانی‌های اصلی امنیتی آنها تا اندازه‌ای به هم گره خورده که امنیت ملی آنها را به صورت منطقی نمی‌توان جدا از یکدیگر مورد توجه قرار داد.» مجموعه‌های امنیتی را الگوهای پایدار دوستی و دشمنی تعریف می‌کنند. متغیرهای تاریخی مانند دشمنی‌های پایدار یا قرارگرفتن در یک حوزه تمدنی دارای فرهنگ مشترک، ویژگی خاص یک مجموعه امنیتی منطقه‌ای را تحت تأثیر قرار می‌دهد. شکل‌گیری مجموعه‌های امنیتی منطقه‌ای ناشی از تعامل میان ساختار آنارشیک و پیامدهای آن بر توازن قوا و نیز ناشی از فشار نزدیکی جغرافیایی است (بوزان و ویور، ۱۳۸۸: ۵۵-۵۶). در مجموع باید گفت ایده اصلی این نظریه این است که چون انتقال تهدیدها در فواصل کوتاه‌تر به مراتب راحت‌تر از انتقال آن در فواصل طولانی‌تر است، وابستگی متقابل امنیتی به شکل طبیعی به الگوی دسته‌بندی‌های منطقه‌ای مجموعه‌های امنیتی تبدیل می‌شود.

تر اصلی بوزان و همکارش ویور، نظریه امنیت منطقه‌ای است و بر این فرض استوار است که پایان جنگ سرد، آغاز ناامنی‌های بسیار گسترده‌ای شده که ریشه در محدودیت‌های مکاتب رئالیستی و ابعاد امنیت دارد؛ بدین ترتیب که مکتب واقع‌گرا با تلقی دولت به عنوان یگانه موضوع امنیت و نیز مکتب جهان‌گرا با تلقی نظام بین‌المللی به عنوان یگانه عامل امنیت، از کانون تکوین حرکت‌های

1. Regional Security Complex

2. Barry Buzan

3. People, States and Fear

4. Anarchic Structure

اصلی منطقه غفلت کرده‌اند. بنابراین لازم است برای ارائه فهم مناسب از سرشت و سرنوشت امنیت به ساختار منطقه و ویژگی‌های کشورهای که در منطقه‌ای خاص قرار دارند و از معضلات امنیتی مشابهی برخوردارند، توجه کرد. از نظر بوزان و ویور آینده سیستم بین‌المللی تابعی از شیوه قدرت در سطوح منطقه‌ای است؛ بنابراین این مناطق هستند که منظومه قدرت را تشکیل می‌دهند. برداشت آنها از منظومه قدرت، نوعی توجه محوری به نقش مناطق و اهمیت ژئوپلیتیک آنها در منظومه قدرت جهانی است.

یکی از موضوعاتی که می‌توان بر اساس عوامل پنجگانه این نظریه و در چارچوب نظریه مجموعه امنیتی مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار داد واکنش و حساسیتی است که جمهوری ترکیه نسبت به تحرکات گروه‌ها و احزاب کردی در نوار مرزی، از خود به نمایش گذاشت. چرا که آنکارا حضور نیروهای نظامی و اعضای حزب کارگر کردستان در نواحی مرزی خود را یک تهدید برای امنیت کشور خود تلقی می‌کند. این مسئله باعث شده است که جمهوری ترکیه برای از بین رفتن مجموعه امنیتی و یا به عبارت دیگر تقویت نوار امنیتی در مرزهای خود از ارتش و نیروی نظامی استفاده کند. چرا که ایجاد یک نیروی مخالف ترکیه در نواحی مرزی این کشور به ویژه نیرویی که توسط آمریکا و پ ک ک حمایت شود مورد تایید جمهوری ترکیه نیست و اردوغان رئیس‌جمهور این کشور بیان داشت که "این نیرو در نواحی مرزی ترکیه قبل از آن که توسط آمریکا تقویت شود و در نواحی مرزی این کشور همراه با حزب کارگر مشغول عملیات نظامی علیه امنیت کشور شوند، را ساقط خواهیم کرد" (Ward, 2018: 2-7).

چرا که از دیدگاه دولتمردان ترکیه، آمریکا در تلاش است که یک نیروی تروریستی را در نواحی مرزی این کشور تقویت کند. و این مسئله با توجه به درگیری‌هایی که حزب کارگر کردستان ترکیه با دولت این کشور داشته است می‌تواند یک تهدید برای این کشور در ابعاد مختلف باشد (Said, 2018: 5-7). همانگونه که در مطالب فوق به آن اشاره کردیم مهم‌ترین مولفه‌هایی که در نظریه باری بوزان و ویور مورد تاکید ویژه قرار گرفته است، انواع امنیت و مسائل مربوط به آن می‌باشد. در اندیشه نظریه‌پردازان مذکور مهم‌ترین نوع امنیت که در یک منطقه امنیتی ممکن است دچار اختلال و تهدید شود، ۱-امنیت اجتماعی ۲-امنیت اقتصادی ۳-امنیت سیاسی ۴-امنیت نظامی ۵-و امنیت زیست محیطی می‌باشد. به همین منظور در ادامه این پژوهش رویارویی جمهوری ترکیه با احزاب و گروه‌های کردی که باعث شده است امنیت جمهوری ترکیه با مشکل جدی مواجه شود را بر طبق اصول

و مولفه‌های مذکور بررسی می‌کنیم.

۲- جایگاه سیاسی کردها در سوریه

صحنه سیاسی کردها در سوریه توسط دو حزب مخالف، حزب اتحاد دموکراتیک و شورای ملی کرد، رهبری می‌شود. در حالی که کنترل ارضی بخشی از سوریه را در دست دارد و نیروهای دموکراتیک سوریه شریک محلی ائتلاف جهانی به رهبری ایالات متحده برای شکست داعش را رهبری می‌کند. حزب اتحاد دموکراتیک در سال ۲۰۰۳ در شمال سوریه بر اساس ایدئولوژی فدرالیسم دموکراتیک توسط رهبر حزب کارگران کردستان عبدالله اوچالان تأسیس شد. حزب اتحاد دموکراتیک سوریه دارای روابط نزدیک با ترکیه است که توسط ایالات متحده، اتحادیه اروپا و ترکیه به عنوان یک سازمان تروریستی طبقه‌بندی شده است (Ghazi, 2021: 7). به عبارت دیگر گروه‌های کرد عمدتاً در نبرد با داعش و نیروهای رژیم به عنوان بخشی از QSD شرکت دارند که خود عمدتاً از مبارزان YPG/YPJ یعنی نیروهای کرد تشکیل شده است. که ترکیه این گروه‌های کردی را زیر شاخه حزب کارگر یا همان پ ک ک می‌داند که در ادوار مختلف درگیری‌ها و تنش‌های نظامی و امنیتی مختلفی را برای این کشور ایجاد کرده است. بنابراین آنکارا تلاش دارد که از ایجاد یک حزب جدید در مرزهای غربی خود جلوگیری کرده و زمینه‌های گسترش اندیشه تجزیه طلبی را با اتخاذ راهبردهای نظامی از بین ببرد. در ادامه به مهم‌ترین راهبرد سیاست خارجی ترکیه در قبال گروه‌های کرد در سوریه اشاره خواهیم کرد.

۳- یافته‌ها

۳-۱- درک توانمندی‌های عملیاتی احزاب کردی و راهبرد ترکیه

تهدیدات نظامی یکی از مهم‌ترین منبع نگرانی دولت‌ها برای تامین امنیت ملی خود می‌باشد. این تهدید می‌تواند تمام اجزای یک دولت را با خطر جدی مواجه کند. بدون توجه به میزان قدرت دولت‌ها هزینه‌های سنگین انسانی و اقتصادی تهدیدات نظامی همچنان به قدرت خود باقی مانده است (بوزان، ۱۳۹۰: ۱۴۵-۱۴۱). تنش‌های به وجود آمده در نتیجه بحران‌های اخیر خاورمیانه (سوریه و عراق) باعث شد که نواحی مرزی جمهوری ترکیه در نتیجه رویاروی با کردها و گروه‌ها و احزاب مربوط به آن‌ها دچار مشکل شود. چرا که به آغاز درگیری‌های نظامی در سوریه، مناطق کردنشین سوریه از نیروهای نظامی و پیشمرگه‌های مردمی و داوطلب خود علیه گروه‌های اسلام‌گرا افراطی

(داعش و جبهه‌النصره) با حمایت آمریکا استفاده کرد و با توجه به پیروزی‌هایی که همزمان با کم‌رنگ شدن نقش داعش و سایر گروه‌های تکفیری در سوریه به دست آوردند (YPG) در صدد ایجاد یک منطقه خودمختار همانند کردستان عراق برآمدند. آنکارا نیز از حمایت‌های آمریکا از احزاب و گروه‌های کردی برای رسیدن به این هدف انتقاد کرده و اردوغان رئیس‌جمهور این کشور بیان داشت که "حاشیه ترور را تا عمق ۹۰۰ کیلومتری که با کردستان سوریه مشترک است را فروپاشی می‌کند" (Staff, 2018: 4-8).

زیرا به زعم دولتمردان آنکارا حمایت‌های آمریکا از گروه‌های کردی (PYD) و pkk باعث ایجاد یک نیروی نظامی در مناطق مورد توجه ترکیه می‌شود. و با تشکیل نیروی نظامی در مرزهای این کشور و درگیری‌ها و تقابلی که دولت ترکیه با گروه pkk در داخل کشور خود داشته، این مسئله به یک تهدید امنیتی برای آنکارا تبدیل می‌شود و باعث آزادی عمل بیشتر شبه‌نظامیان حزب کارگر که آن‌ها نیز برای احقاق حقوق خود در کردستان ترکیه مشغول فعالیت هستند در نواحی مرزی این کشور می‌شود (Pollock&Jeffrey, 2018: 5-8).

در مقابل رکستیلرسون وزیر امور خارجه وقت آمریکا در این مورد بیان داشت که اتحاد با نیروهای کرد در سوریه به منظور جلوگیری از توسعه و گسترش فعالیت مجدد داعش می‌باشد و از این طریق در صدد است که از نفوذ هر چه بیشتر ایران در سوریه نیز جلوگیری کنند. اما این نیروها که جمهوری ترکیه از آن به عنوان "تروریست" یاد می‌کند با توجه به پیوندی که با حزب کارگر کردستان ترکیه دارد در آینده در جهت توسعه همکاری‌های خود با این حزب، با آنکارا که دارای بیشترین مرزهای زمینی با سوریه است، به تقابل جدی مواجه می‌شوند (Cockburn, 2018: 4-6).

۲-۳- اتحاد ژئوپلیتیک کردهای سوریه و ترکیه

دولتمردان ترکیه تجربه همه‌پرسی اقلیم کردستان عراق را دارند و از ایجاد یک منطقه خودمختار دیگر در مرزهای خود برای ایجاد یک منطقه مستقل واهمه دارند. وابستگی بین نیروهای کرد در سوریه با گروه pkk در ترکیه برای ایجاد یک منطقه مستقل در صورت موفقیت، می‌تواند به عنوان یک الگو برای کردهای ترکیه تبدیل شوند و امنیت این کشور را با مشکل جدی مواجه کنند (Mortimer,

^۱. پیشمرگه‌هایی که در کردستان سوریه در عملیات نظامی شرکت می‌کنند. یا به عبارت دیگر شاخه نظامی گروه کردی در سوریه.

^۲. Rick Tylerson

2-8: 2018). زیرا در صورت اتمام بحران و تنش‌های فعلی در سوریه گروه‌ها و شبه نظامیان کرد در سوریه می‌توانند برای موفقیت حزب کارگر کردستان ترکیه نیز تلاش کنند. در کنار این تنش‌های مذکور بین آنکارا و احزاب و گروه‌های کردی، ترکیه بیم آن دارد که این سلاح‌های آمریکایی که به گروه‌های گُرد یاد شده داده می‌شود، در نهایت به دست گروه «pkk» در داخل ترکیه برسد و آنان نیز از این سلاح‌ها علیه نیروهای امنیتی ترکیه استفاده کنند (Chan, 2018: 5).

در سپتامبر ۲۰۱۴، رهبر پک ک عبدالله اوجلان از کردها خواست تا "مقاومت همه جانبه" را در مبارزه با دولت اسلامی آغاز کنند. در اواخر همان ماه، شهر کوبانی تحت کنترل کردها محاصره و در نهایت تصرف شد و در نتیجه ده‌ها هزار کرد سوری به ترکیه مهاجرت کردند. نبرد متعاقب آن برای کوبانی منجر به کشته شدن بیش از ۱۶۰۰ نفر شد، اما به رهبری کردها نیروهای سوریه دموکراتیک در نهایت در ژانویه ۲۰۱۵ کنترل شهر را به دست گرفتند. نیروها همچنین شهر استراتژیک منبج سوریه را در اوت ۲۰۱۶ از داعش آزاد کردند، و با بخشی از ائتلاف با شورشیان تحت حمایت ترکیه که سعی در به دست آوردن کنترل داشتند، درگیر شدند (Wilder, 2023: 6-10).

شرایط ژئوپلیتیکی که به این گروه‌های کردی اجازه ظهور داد، متصرفات ارضی خود را تا مرزهای ترکیه گسترش دادند و با بی‌علاقگی ایالات متحده به منطقه، شکست دولت اسلامی، تاکید مجدد دولت‌های مرکزی مورد حمایت متحدانشان و استراتژی نئو عثمانی ترکیه به چالش کشیده شده است. پس از دهه‌ها جنگ و بحران، لبنان، سوریه و عراق اکنون به یک منطقه حائل ژئوپلیتیکی تبدیل شده‌اند که ایدئولوژی حزب اعتدال و توسعه آنکارا یعنی بازگشت به امپراتوری‌های عثمانی، را با چالش‌های جدی مواجه کرده است. زیرا این مناطق تصرف شده توسط گروه‌های کردی در سوریه، هم از نظر اقتصادی و هم از نظر ژئوپلیتیکی برای آنکارا اهمیت ویژه داشته و به منظور رسیدن به منافع ملی خود باید آن‌ها را تحت نفوذ خود داشته باشد. اما با هم مرز شدن این گروه‌های تروریستی این راهبرد با مشکلات قابل توجهی مواجه و این مسئله باعث واکنش همه جانبه ترکیه شده است. مهم‌ترین اقدامات ترکیه در راستای مقابله به این تهدیدها در ادامه اشاره می‌شود.

۳-۳- اقدامات ترکیه علیه گروه‌های کرد

۳-۳-۱- انجام عملیات نظامی

ترکیه استدلال می‌کند که پکک در حال آغاز عملیات نظامی فرامرزی علیه ارتش ترکیه و غیرنظامیان در داخل ترکیه است. دولت ترکیه همچنین مدعی است که دولت فدرال عراق و دولت

اقلیم کردستان توانسته اند پ ک ک را از یک منطقه مثلث کوهستانی که از مرزهای شرقی عراق با ایران تا مرزهای شمالی با ترکیه امتداد دارد، بیرون راند. زیرا ترکیه هر دو گروه PKK و YPG را سازمان‌های تروریستی می‌داند و به همین منظور به طور مرتب مناطق تحت کنترل آنها را در سوریه و عراق به شکل هدفمند بمباران می‌کند. ارتش ترکیه از آوریل ۲۰۲۲ به عنوان بخشی از عملیات «پنجه قفل» در شمال عراق حضور دارد. هدف این مأموریت از بین بردن اردوگاه‌ها و مقرهای پ ک ک در آنجا و جلوگیری از انجام حملات چریکی فرامرزی به ترکیه است. اما آنکارا برای محافظت از پایگاه‌های خود تلاش کرده است، به طوری که هر چند هفته یک بار حملات هوایی مختلف و مرگبار انجام دهد تا از قدرت مانور و نظامی گروه‌های کردی در سوریه که هم پیمان با حزب کارگر می‌باشند بکاهد (Ford, 2024: 6). در این مورد سخنگوی وزارت دفاع ترکیه بیان داشت که عملیات نظامی ترکیه «در چارچوب قانون و برای دفاع از خود» بر اساس قوانین بین‌المللی است. (Zanotti, 2023: 5-13). در سال ۲۰۲۲ هواپیماها یا پهپادها بیش از ۲۴۰ نقطه را در دو کشور مورد حمله قرار دادند (Sterling & Ismael, 2023: 4-7).

کردها در سه کشور سوریه، ترکیه و عراق تقارن اتحادی برای تشکیل دولتهای مستقل کردی دارند. لذا دولت ترکیه به این مساله واقف است براین اساس ترکیه به جای تعقیب شبه‌نظامیان پ ک ک و حزب دموکراتیک سوریه در داخل کشور، از حالت تدافعی به حالت تهاجمی تبدیل شده و تلاش دارد از طریق نیروهای نظامی و امنیتی خود کنترل منطقه‌ای را فراتر از مرز جنوبی خود ایجاد کند. تا از تجمع و پیوستگی نیروهای چریک پ ک ک و شاخه نظامی آن در سوریه در نزدیکی قلمرو خود جلوگیری کند. این استراتژی کلی به روش‌های مختلف در سوریه و عراق در حال اجرا است. در سوریه، ترکیه سه عملیات نظامی (در سال‌های ۲۰۱۶، ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹) انجام داد که به طور خاص با هدف جلوگیری از تشکیل مناطق خودمختار سیاسی در امتداد مرز ترکیه تحت کنترل شبه‌نظامیان تحت سلطه کردها این کشور انجام شد (Cevik, 2022: 3-11).

همگرایی احزاب کردی بیش از آنکه باعث یک نوع روحیه تجزیه‌طلبی برای سایر کردهای سوریه و عراق همچنین ترکیه و ایران می‌شود نوعی اخلال در ایدئولوژی ترکیه و نئوعثمانی‌گرایی این کشور نیز ایجاد خواهد کرد. به عبارت دیگر آنکارا از این مسئله را یک تهدید علیه خود قلمداد می‌کند که کُردهای سوریه موفق شدند داعش را شکست بدهند در شمال سوریه اقلیم خودمختاری تشکیل بدهند که سبب ترغیب کُردهای ترکیه شود که این وضعیت را برای خود در ترکیه تکرار کنند و اقلیم

خودمختار کردها در ترکیه تشکیل بدهند.

نگرانی از این موضوع و همچنین عشق به توسعه‌طلبی و جهان‌گشایی سبب شده اردوغان در حالی که سوریه مدت‌هاست درگیر جنگ شده و ضعیف شده به این فکر بیندازد که می‌تواند بخش‌هایی از خاک سوریه را به خاک ترکیه ضمیمه کند. در چنین شرایطی عرب‌های داخلی سوریه را که در جنگ داخلی به ترکیه پناه برده‌اند به این منطقه منتقل کند و چنینش نژادی سوریه را به شکلی به هم بزند که کردها، دیگر در کنار هم قرار نداشته باشند. دولتمردان ترکیه این راهبرد را با در نظر گرفتن عدم اتحاد و همگرایی این احزاب دنبال خواهند کرد (Kasapoglu, 2023: 2-6). زیرا ترکیه به عنوان کشوری که امنیت ملی خود را در خلع سلاح کردها و عدم پیوستن کردهای سوریه و ترکیه به هم می‌بیند از هیچ تلاشی برای خلع سلاح و تضعیف شاخه نظامی حزب اتحاد دموکراتیک سوریه دریغ نخواهد کرد. البته لازم به ذکر است که ترکیه برای رسیدن به این مهم به سمت همگرایی و ائتلاف با ایران و سوریه سوق یافته است. چرا که ایران با وجود مخالفت با حمله نظامی ترکیه به سوریه و بروز جنگی جدید در منطقه، اما به نظر می‌رسد که نخواهد پذیرفت تا کردها، منطقه خودمختار تشکیل دهند و توازن قوا در منطقه به هم بریزد. در این بین اما واکنش دولت مرکزی سوریه بسیار پر اهمیت است. دولت بشار اسد که اکنون به دلیل پاکسازی خاک سوریه از تروریست‌های خارجی با کردها روند مدارا پیش گرفته در آینده بعد از فارغ شدن از مبارزه با تروریست‌ها، توانایی در پیش گرفتن روند نظامی در مقابل کردها را دارد. اما تا به امروز از ارتش قدرتمند سوریه برای پاکسازی کشور خود استفاده شده و این خلاء قدرت نظامی همگرایی دو حزب پ ک ک و دموکراتیک سوریه را بیش از هر زمان دیگر کرده است. به همین منظور دولت ترکیه به منظور کند شدن این روش و قدرت‌گیری احزاب مذکور، میزان حجم و عملیات‌های خود را گسترش داده و از عملی شدن این مهم جلوگیری کرده است (Kutschka, 2023: 6). به نظر می‌رسد ترکیه به دنبال عقب راندن کردها از مرزهای ترکیه است؛ البته شواهد نشان می‌دهد که در نهایت هدف ترکیه خلع سلاح کردهای سوریه است.

۳-۴- تهدیدهای امنیتی گروه‌های کرد علیه ترکیه

تهدیدهای امنیتی گروه‌های کرد را در تهدیدهای تروریستی (نظامی)، سیاسی، اقتصادی، زیست محیطی و... میتوان خلاصه کرد که در ادامه اشاره میشود.

۱-۳-۴- تهدیدهای نظامی

تهدید امنیتی زمانی برای کشورهای نظیر ترکیه بیشتر گوشزد می‌شود که گروه تروریستی پ ک ک به منظور رسیدن به بالاترین سطح از مشروعیت سیاسی خود در منطقه، از همه‌پرسی اقلیم کردستان عراق که ظرفیت تبدیل شدن به یک الگو برای سایر جوامع کرد در منطقه غرب آسیای را دارا می‌باشد، حمایت همه‌جانبه داشته و این مسئله باعث شده که سایر کشورها نظیر ایران-ترکیه-عراق و سوریه واکنش‌های قابل توجهی نظیر برگزاری مانور نظامی در مرزهای عراق و نیز بستن مرزهای زمینی و هوایی را داشته باشند (Haner & etal, 2022: 5-9).

با انجام عملیات‌های ارتش ترکیه در سوریه گروه پ ک ک و حزب دموکراتیک سوریه زیر شاخه نظامی این گروه تروریستی، مراکز مذهبی و مساجد مربوط به ترک‌های ترکیه را در آلمان و شهر برلین مورد حمله خود قرار داده‌اند. در مقابل دولتمردان ترکیه از مقامات آلمانی درخواست کردند که عاملان و اعضای پ ک ک را دستگیر و تحت کنترل خود قرار دهند (Sabah, 2018: 2-4). در هر حال این حزب با توجه به قدرت‌گیری ناشی از فروش نفت در سوریه نیروهای خود را تجهیز کرده و همواره در شهرهای مختلف ترکیه و نواحی مرزی این کشور با نیروهای امنیتی آنکارا تنش‌های خود را شروع کرده‌اند و امنیت اجتماعی این کشور را از طریق منفجر کردن محموله‌های چند تنی از مواد منفجره با مشکل جدی مواجه شده است. در مقابل این تحرکات اخیر نیروهای امنیتی ترکیه نیز برای دفع تهدیدهای این گروه عملیات‌های زمینی خود را در کوه‌های قندیل محل استقرار نیروهای این حزب گسترش داده‌اند (Bozarslan, 2018: 2-5).

بعد از اینکه به وسیله منابع مالی قابل توجهی (از طریق توسعه قاچاق مواد مخدر و همکاری با سرویس‌های امنیتی کشورهای غربی) که در اختیار گروه یاد شده قرار گرفت به سرعت بیشتری هم از نظر کمی و هم از نظر کیفی، خود را تجهیز کرده و تنش‌های خود را با کشورهای همجوار از نظر جغرافیایی توسعه داد (Altuntas, 2022: 5-11). ترکیه همیشه نگاه تروریستی به کردها دارد. تروریسم خطاب کردن این گروه، به این دلیل بود که پ ک ک و همپیمانان آن در سوریه به نیروهای خود دستور حمله به مراکز شهری در جنوب شرقی ترکیه و همچنین به گروه‌های انشعاب یافته از خود نظیر پژاک، فرمان نا امن کردن مرزهای کشورهای یاد شده را صادر که در نتیجه این درگیری، هم به زیر ساخت‌های اقتصادی و هم به نیروی نظامی این دو کشور ضربه قابل توجهی وارد کرده

است (Haner_& etal, 2022: 5-9).

۲-۳-۴- تهدیدهای امنیت اقتصادی

در بعد اقتصادی بدون شک سخت‌ترین و حساس‌ترین تهدیدها، برای امنیت ملی، مسائل و مشکلات اقتصادی است. چرا که یک کشور برای ایجاد رفاه و آرامش جامعه و ایجاد یک ارتش منظم و فراهم کردن تسلیحات راهبردی برای آن به یک اقتصاد پر رونق نیاز دارد (بوزان، ۱۳۹۰: ۱۵۳-۱۴۸). اهمیت ترکیه در بازار جهانی انرژی، هم از بعد ترانزیت منطقه‌ای انرژی و هم مصرف انرژی، در حال رشد و گسترش است. به همین منظور داشتن روابط اقتصادی با کشورهای منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای برای ترکیه از جمله مهم‌ترین برنامه‌های حزب اعتدال و توسعه این کشور محسوب می‌شود و در این مورد نیز به موفقیت‌های چشم‌گیری دست یافته‌اند. بنابراین به همکاری و داشتن رابطه دوستانه با همسایه‌های خود در ابعاد مختلف به ویژه در بعد انرژی نیازمند است. ولی با توجه به تحولات میدانی در منطقه، گروه‌ها و احزاب کردی که با سیاست‌های منطقه‌ای ترکیه در تضاد و تقابل کامل هستند و با توجه به حمایت‌های کاخ سفید به بیشتر میادین نفتی سوریه که از جمله مهم‌ترین همسایه ترکیه است دست یابند (Ozkizilcik, 2023: 3-15). لذا طبیعی به نظر می‌رسد با توجه به درآمد ناشی از آن به تجهیز کردن خود برای ایجاد یک منطقه مستقل همانند کردستان عراق بپردازند. فروش نفت باعث ثروتمند شدن افراد می‌شود و این مسئله هم باعث می‌شود که مبادلات انرژی از سوریه به عنوان یکی از همسایگان ترکیه مختل شود و هم احزاب و گروه‌های مذکور از درآمد آن برای تقویت نیروهای خود استفاده کنند (Hiltermann & Fantappie, 2018: 2-7). در قسمت‌هایی نظیر قره جوق، رمیلان، و سویدیه میادین نفتی بین گروه‌ها و احزاب کردی و دولت کنونی سوریه به شکل مشترک اداره می‌شوند. و در قسمت‌های بعد همانگونه که مشخص است میزان کنترل میادین توسط احزاب کردی بیش از دولت سوریه می‌باشد.

مبحث نفت و نیز حساسیتی که کشورهای منطقه‌ای در مقابل آن اتخاذ کرده‌اند باعث شد که کردهای منطقه به ویژه سوریه که از مهم‌ترین وابستگان پ ک ک هستند، در موقعیت بسیار مشکلی از نظر اقتصادی قرار گیرند تا جایی که بسیاری از مردم، مناطق تحت کنترل PYD را ترک کردند. بنابراین حزب مذکور برای حفظ بقای شاخه‌های خود در منطقه و نیز جلوگیری از مهاجرت مردم به کشورهای دیگر، در صدد برآمد که اقتصاد قدرتمندی را برای خود ایجاد کند. اقتصادی که نیازمند جریان آزاد کالا از جمله مواد مخدر و نفت هم به داخل منطقه و هم به سوی سایر کشورهاست. اما

قاچاق مواد مخدر با توجه به مشکلات زیادی که این احزاب با ترکیه در منطقه دارند (مسئله فرات)، در اولویت سیاست‌های تثبیتی قرار گرفته است (Brakel, 2016: 2-8).

بنابراین پ ک ک برای حفظ موقعیت و تثبیت قلمرو خود باید یک راهروی تجاری برای آزادی روند و تسریع قاچاق مواد مخدر ایجاد کند تا از این طریق، اقتصادی پررونق، به منظور رسیدن به اهداف یاد شده داشته باشد. چرا که پ.ک.ک منشا و سرچشمه حزب اتحاد دموکراتیک است و در اهداف منطقه‌ای با او سهیم است (Zaman, 2023: 11). گسترش قلمروی کردهای سوریه به دریای مدیترانه می‌تواند هر دو هدف ایجاد تسهیلاتی برای استقلال کردستان ترکیه و همگرایی وسیع‌تر با KRG فراهم کند. این اقدامات و اهداف جز تثبیت موقعیت منطقه‌ای خود از طریق ترانزیت مواد مخدر و درآمد ناشی از آن و نیز تقویت ارتش خود میسر نخواهد شد و این مسئله توسط تکنسین‌های این حزب مورد تاکید و بررسی قرار گرفته و تلاش دارند آن را محقق کنند (Wimmen, 2017: 1-3).

۳-۳-۴- تهدیدهای امنیتی گروه‌های کرد

گروه‌های کردی موجود در سوریه در صدد هستند که مناطق تحت کنترل خود را برای افزایش وزن سیاسی خود در سوریه حفظ کنند. در این صورت با توجه به اختلاف و تقابلی که این نیروها با دولت آنکارا در ادوار مختلف داشته‌اند بر امنیت دو کشور سوریه و ترکیه تاثیر چشم‌گیری برجایی می‌گذارند و می‌توان گفت، امنیت را کاهش می‌دهند. این مسئله باعث می‌شود که دولت آنکارا برای از بین بردن آن، به اقداماتی نظیر عملیات نظامی برون مرزی و هوایی دست بزند و این تحرکات نیز به نوبه خود برای ترکیه مشکلات امنیتی دیگری را در بر خواهد داشت. چرا که هم مجبور به استفاده از نیروی نظامی برای رویارویی با احزاب کردی در مرزهای خود است، و هم به پیشنهاد مالی برای اداره کردن این تنش نیازمند می‌شود. به همین منظور برای کاستن از میزان خسارت‌های مذکور با کشورهای همسایه خود از جمله ایران و سوریه همچنین عراق ایجاد ائتلاف کرده و از قدرت‌گیری احزاب و گروه‌های کردی به منظور استقلال و ایجاد یک دولت کردی جلوگیری می‌کند (PerryEt al, 2017: 3-11).

این گروه تروریستی با هرگونه آموزش کودکان کرد در سوریه و ترکیه، با سیستم آموزش عالی

¹ . Prioritization of stabilization policies

ترکیه مخالف هستند تا به وسیله ایدئولوژی خود، آنها را آموزش دهند. به منظور عملی کردن این مسئله، معلمان جوان را ترور و مدارس را در «شرناخ» به آتش کشیدند. این موضوع باعث می شود که پ ک ک به راحتی از مردم و کودکان بی سواد سواستفاده همه جانبه کرده و آن ها را به عضویت خود داشته باشند (Günerigök, 2022: 9). گروه تروریستی پ ک ک بعد از اینکه مخالفین خود را در بین مردم کرد شناسایی کردند، کودکان و فرزندان آنها را برخلاف میل باطنی والدین به کوهستان می برند و آنها را تحت آموزشهای ایدئولوژیکی خود قرار می دهند تا برای نسلهای بعدی نیروی کافی و مجزا داشته باشند. بر اساس آمارهایی که سازمان حقوق بشر در سال ۲۰۲۱ تا به امروز در اختیار عموم قرار داده است، ۱۵۶۷ کودک را در سوریه-عراق و ترکیه به خدمت گرفته و آن هایی را که با این گروه مخالفت می کنند زندانی کرده اند، لذا تعداد زندانیان کودک در مقرهای این گروه تروریستی بر اساس آمارهای گوترش ۲۲۱ نفر می باشند (Günerigök, 2022: 2-9). هر نهاد دولتی و سیاسی را مخالف سبک فکری و ایدئولوژی خود می دانند. به همین منظور دولت متبوع خود و حتی شاخه های انشعاب یافته از این گروه تروریستی، نیز این روند را به سبک بخش فرماندهی خود ادامه داده اند و دولت های متبوع خود را انکار کرده اند. وقتی یک گروه و یا یک فردی دولت متبوع خود را انکار کند قانون اساسی، قانون مجازات آن را نیز مورد انکار قرار می دهند و اقدام به هر گونه هتجار شکنی و عرف شکنی می کنند. نمونه این هتجار شکنی، جدا از مسائل امنیتی و تروریستی، به سمت قاچاق مواد مخدر که از جمله مهم ترین وعده های این گروه تروریستی به منظور تقویت افراد تازه جذب شده است، می شوند (Çevik, 2022: 5-18).

۳-۴-۴- تهدیدهای امنیت اجتماعی گروههای کردی

امروز امنیت فقط در بعد نظامی خلاصه نمی شود. چه بسا تهدیدهایی که باعث مختل شدن زندگی و امنیت شهروندان در یک جامعه می شود بیشتر از تهدیدهای نظامی مورد توجه قرار گیرد. تهدیدهای اجتماعی از آنجا که قومیت، زبان و آداب و رسوم و مذهب را در بر می گیرد بیشتر در داخل جامعه رخ می دهد (اسماعیل زاده امامقلی و احمدی فشارکی، ۱۳۹۵: ۱۳۷-۱۳۴). با توجه به اهمیت تهدیدهای اجتماعی برای یک جامعه، تحركات پ ک ک و شاخه نظامی آن در سوریه حزب دموکراتیک، می تواند برای دولتمردان ترکیه و مسئولین امنیتی یک تهدید با توجه به اقدامات حزب اعتدال و توسعه برای کنترل اکراد انجام می دهد، در حوزه اجتماعی قلمداد شود. چرا که با اقدامات جمهوری ترکیه برای کنترل این گروه، و هشدارهای لازم در این مورد حامیان غربی آن ها به ویژه

انگلیس و آمریکا به رغم شناسایی آنها به عنوان یک گروه تروریستی، اقدامات آنها را هم در اروپا و در داخل کشور ترکیه که باعث مختل شدن امنیت اجتماعی و شهروندان ترک شده است را نادیده گرفته‌اند. لذا باعث شد که توان انجام عملیات‌های نظامی علیه ترکیه چه در داخل خاک این کشور و چه در خارج از ترکیه بیشتر شود. حزب کارگر با استفاده از همکاری‌های خود با کشورهای غربی در بزرگترین شهرهای آنها علیه حکومت ترکیه شعارهای مختلفی می‌دهند و به مراکز مهم تجاری و اقتصادی و همچنین مسکونی ترک زبان در اروپا حمله‌ور میشوند (ÇELİK, 2018: 2-8). این مسئله نشان دهنده شروع تنش‌های نظامی بین نیروهای پ ک ک و ارتش ترکیه است. چرا که در طی چند سال (۲۰۱۵-۲۰۱۲) گذشته در حالت صلح بوده‌اند و تحرکات چشمگیری نداشته‌اند. اما بعد از آن به دلیل گسترش فعالیت‌های خود و درگیری با شیوه‌های مختلف با ارتش ترکیه در حدود یک سوم از مرگومیرهای نواحی مرزی و محل تنش را می‌توان ناشی از اقدامات نظامی این گروه دانست. این مسئله در کنار حملات به افراد سرشناس سیاسی ترکیه، باعث تقویت حس ملی‌گرایی در بین ترک‌های ترکیه برای ساقط کردن این حزب شده است. چرا که جدا از فعالیت‌ها و درگیری‌های حزب مذکور با نیروهای ترکیه، شاخه‌های مختلف آن به ویژه شاخه جبهه جوانان و یا واحد حفاظت مدنی از زنان (YPS-Jin)، شروع به ترور کردن برخی از افراد از جمله معاون دبیرکل سازمان در اول ژوئیه به جرم جاسوسی برای دولت و فعالیت در جذب نیروهای کرد به منظور جاسوسی کردند. یا معلمان برخی از مدارس را به جرم جاسوسی نیز به قتل رساندند (Mandıracı, 2017: 2-8). لذا با توجه به فعلیت گروه پ ک ک در داخل و نواحی مرزی کشور ترکیه برای آنکارا تهدید جدی هستند. اما سایر گروه‌های کردی مستقر در سوریه به دلیل اینکه توان ورود به مرزهای ترکیه را ندارند نمی‌توانند برای جامعه ترکیه به اندازه پ ک ک تهدید آفرین باشند. به همین منظور است که دولتمردان ترکیه در صدد هستند که از قدرت‌گیری حزب کارگر کردستان در سوریه به دلیل فروش نفت با حمایت آمریکا جلوگیری کنند.

۱. حمله پ ک ک در ۳۱ ژانویه به ایستگاه قطار در اترخت هلند و احتزاز پرچم این حزب و عکس عبدالله اوجلان. حمله مجدد به ایستگاه قطار در شهرهایی همچون منچستر و لندن که باعث تاخیر در حرکت قطار نیز شد در ۱۱ مارس ۲۰۱۸.
۲. ایلماز معلم ابتدایی در راه برگشت به خانه توسط نیروهای پ ک ک در ۹ ژوئن ۲۰۱۸ به جرم جاسوسی برای دولت به قتل رسید.

۵-۳-۴- تهدیدهای امنیت زیست محیطی گروههای کردی

تهدیدهای زیست محیطی نیز به اندازه سایر تهدیدها می توانند امنیت و موجودیت یک دولت را با مشکل جدی مواجه کنند. در گذشته کمتر به این بُعد از تهدید توجه می شد و آن را به حساب طبیعت می گذاشتند. و به ندرت در طبیعت رخ می دهند و در زمره اقدامات دولت برای کنترل و مدیریت آن قرار نمی گرفت (بوزان، ۱۳۹۰: ۱۵۸-۱۵۴). این مسئله نیز برای ترکیه ناشی از فعالیت گروه ها و احزاب کردی فعال در نواحی مرزی این کشور صدق می کند. دولتمردان این کشور نیز تاثیر بحران داخلی در سوریه و فعالیت گروه های مذکور در مناطق مرزی و جنوب شرق خود تایید می کند (Merz, 2018: 2-7). در این بین پ ک ک در برخی مواقع باعث خسارت های زیادی به ترکیه و همسایه های آن به ویژه منطقه اقلیم کردستان عراق بعد از همگرایی و نزدیکی آن ها زده است. جدی ترین واکنش پ.ک.ک نسبت به هم گرایی آنکارا و اربیل در قالب انفجار خط لوله انتقال نفت اقلیم کردستان به بندر جیهان در ترکیه باز نمود یافت. نیروهای نظامی پ.ک.ک در ۲۰۱۵/۷/۲۷ با انفجار این خط لوله انتقال نفت، حدود ۲۵۰ میلیون دلار به اقلیم کردستان خسارت وارد کردند (Burgess, 2016: 2-8). در بعد دیگر دولت ترکیه در صدد است که پروژه ساخت سد را برای استفاده کردن از اهرم آب برای همسایه های خود که اغلب اعتراض دارند، استفاده کنند. ولی نیروهای پ ک ک این مسئله را یک ابزار برای تسلط برای کردها تلقی می کنند. کردهایی که اعتقادی به دولت مرکزی ندارند، معتقد بودند پروژه «گاپ» اقدامی سیاسی-امنیتی برای تسلط دولت ترکیه بر کردهاست و دولت، این هدف را از طریق نابود کردن شهر باستانی «حصنکیف» در استان باتمان در جنوب ترکیه دنبال می کند؛ چون با ساخت و تکمیل سد ایلیسیو (Ilisu) آثار باستانی و زیستگاه های ارزشمند این شهر تخریب می شود. در هر صورت با بروز اختلاف و شروع تنش بین دولت و حزب پ ک ک این اقدام که در واکنش به اقدامات دولت ترکیه در جهت محدود کردن افراد این سد مورد هجمه حملات قرار گیرند و آنکارا خسارت های زیادی را متحمل شود.

نتیجه گیری

مساله امنیت همواره یکی از مهمترین دل مشغولی های دولت مردان به شمار می رود. بطوری که

دولت‌ها به بهانه‌ی تامین امنیت دست به هر اقدامی می‌زنند و در واقع اقدامات خود را توجیه می‌کنند. یکی از مهمترین روش‌ها جهت تحلیل و تبیین مسائل امنیت منطقه‌ای و بین‌المللی استفاده از چهارچوبی است که نظریه‌های روابط بین‌الملل به دست می‌دهند. نظریه مجموعه امنیت منطقه‌ای باری بوزان و ویور به عنوان برجسته‌ترین نظریه پردازان مکتب کپنهاگ یکی از مهمترین نظریاتی است که در مباحث امنیتی قابلیت تبیین‌کنندگی زیادی دارد. شاید علت، آن باشد که آنها با عبور از تعاریف مضیق و تنگ سستی، به تعریف موسع و فراخی از امنیت دست زده‌اند و به همین دلیل مباحث ایشان در خصوص امنیت، جامع‌تر از دیگران به نظر می‌رسد.

اما مساله کردها در منطقه‌ی غرب آسیا از گذشته همیشه به عنوان یک امری مناقشه برانگیز مورد سواستفاده استعمارگران و بازیگران قدرت قرار میگرفت. که تحولات غرب آسیا در دهه‌ی اخیر این مساله را در عراق و سوریه پررنگ کرد؛ انتخابات استقلال خواهی کردستان عراق، و خودمختاری کردهای سوریه بر کردهای ترکیه و ایران تاثیرگذار بود به هم دلیل کشور ترکیه به اشغال شمال عراق و سوریه با توجیه مبارزه با تروریسم و تحکیم امنیت خود اقدام کرد. که با توجه به اینکه کشورهای ایران، ترکیه، سوریه و عراق قربانی تروریسم هستند می‌طلبند هر چهار کشور با اقدام عقلانی و قانونی و.. مشترک، ضمن احترام به تمامیت ارضی کشورهای خود، امنیت غرب آسیا را از لوث وجود تروریسم پاک کنند. چرا که با حمایت‌های آمریکا میادین نفتی عراق، سوریه که در اختیار این گروه‌ها چه به شکل مستقل و چه به شکل شراکتی با دولت قرار دارد، منابع آن راحت‌تر به فروش می‌رسند و هزینه لازم را برای گروه‌ها خود به دست بیاورند. در ادامه روند مقاله دریافتیم که این موضوع با برنامه‌های اقتصادی دولت ترکیه در تضاد قرار دارد چرا که مبادله تجاری و همکاری در عرصه انرژی با کشورهای همسایه برای دولت آنکارا از جمله مهم‌ترین برنامه‌های موجود حزب اعتدال و توسعه می‌باشد. اما با در دست گرفتن میادین نفتی توسط اکراد در شمال سوریه جدا از تهدیدهای فوق که در مطالب پیشین به آن اشاره کردیم، با وجود اختلاف و تقابلی که با ترکیه دارند روند همکاری با دولت سوریه و استفاده از بازار سوریه برای آنکارا را مختل می‌کند. و در آینده ممکن است که تقابل بین ترکیه و اکراد باعث به خطر افتادن امنیت در ابعاد مختلف برای این کشور شود که در متن به طور واضح به آن پرداخته شده است.

منابع

- بوزان، باری و اولی ویور، (۱۳۸۸). مناطق و قدرت‌ها. ترجمه: رحمان قهرمان‌پور، تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- بوزان، باری (۱۳۷۸). مناطق و قدرت‌ها: ساختار امنیت بین‌الملل. ترجمه رحمان قهرمان‌پور، تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- شیهان، مایکل، (۱۳۸۸). امنیت بین‌الملل، ترجمه سیدجلال دهقانی فیروزآبادی، تهران: انتشارات پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- سازمند بهاره و مهدی جوکار، (۱۳۹۵). مجموعه امنیتی منطقه‌ای، پوشش‌ها و الگوهای روابط کشورهای حوزه خلیج فارس»، ژئوپلیتیک، سال ۱۲، شماره ۲، ۱۷۷-۱۵۱
- طاهری، ابوالقاسم و عبدالمجید سیفی، (۱۳۹۳). امنیت انرژی و نظریه مجموعه امنیتی منطقه‌ای، سیاست پژوهی، سال ۱، شماره ۱، ۱۵۱-۱۲۹.
- قیصری، نوراله، (۱۳۹۳). مکاتب امنیتی؛ نقدهای موجود و ضرورت طرح نگرش نوین، آفاق امنیت، سال ۷، شماره ۲۲، ۵۶-۲۷.
- Bozarslan Mahmut(2018). What's behind Turkish threats to invade PKK stronghold in Iraq?. Availableat:<https://www.al-monitor.com/pulse/originals/2018/06/turkey-iraqi-kurdistanisqandilobjective-attainable.html>. Accessed on: 6, June, 2018.
- Burgess James(2016). PKK Attacks Turkey-KRG Oil Pipeline Availableat: . <https://oilprice.com/Latest-Energy-News/World-News/PKK-Attacks-Turkey-KRG-Oil-Pipeline.html>. Accessed on: 18, Feb, 2016.
- Buzan, Barry and Ole, Waver, (1997).Slippery? Contradictory? Sociological Untenable? The Copenhagen School Replies?. Review of International Studies. Vol. 3, No. 88, p. 241- 269
- Cockburn Patrick(2018). Syria's war of ethnic cleansing: Kurds threatened with beheading by Turkey's allies if they don't convert to extremism. Availableat: <https://www.independent.co.uk/news/world/middle-east/syria-civil-war-assad-regime-turkey-aftrin-kurds-eastern-ghouta-us-allies-militia-a8252456.html>. Accessed on: 12 March 2018.
- Caroline Mortimer(2018). Turkish troops enter Afrin in northern Syria as offensive against Kurds continues. Availableat: <https://www.independent.co.uk/news/world/middle-east/turkey-kurds->

- afrin-syria-attack-troops-operation-olive-branch-a8170646.html.
Accessed on: 21 January 2018.
- Çelik Mehmet(2018). Past European tolerance allowed threats posed by PKK to grow. Availableat: <https://www.dailysabah.com/war-on-terror/2018/03/24/past-european-tolerance-allowed-threats-posed-by-pkk-to-grow>. Accessed on: 23,March, 2018.
- Hiltermann Joost, Fantappie Maria(2018). Kurdish officials once dreamed of forging their own state out of the ashes of the war against the Islamic State. Now they are fighting for their very survival. Availableat: <https://foreignpolicy.com/2018/01/16/twilight-of-the-kurds-iraq-syria-kurdistan>. Accessed on: 16,January, 2018.
- James F Jeffrey & Pollock David(2018). How to Stop the War Between Turkey and the Syrian KurdsFighting between two vital U.S. allies will only strengthen Assad and Iran. Availableat: <https://foreignpolicy.com/2018/01/25/how-to-stop-the-war-between-turkey-and-the-syrian-kurds>. Accessed on: 25,January, 2018.
- Mandiracı Berkay(2017). Turkey's PKK Conflict Kills almost 3,000 in Two Years. Availableat: <https://www.crisisgroup.org/europe-central-asia/western-europemediterranean/turkey/turkeys-pkk-conflict-kills-almost-3000-two-years>. Accessdon: 20 July 2017.
- Merz Fabien(2018). Security and Stability in Turkey, Availableat: <http://www.css.ethz.ch/en/center/CSS-news/2018/02/security-and-stability-in-turkey.html>. Accessdon:2 July 2018.
- Perry Tom Et al(2017). Assad sets sights on Kurdish areas, risking new Syria conflict. Availableat: <https://www.reuters.com/article/us-mideast-crisis-syria-kurds-analysis/assad-sets-sights-on-kurdish-areas-risking-new-syria-conflict-idUSKBN1D02CN>. Accessed on: 31, October, 2017.
- Rodi Said(2018). Syrian Kurdish leader hopes new force will counter threats from Turkey, Damascus. Availableat:<https://www.reuters.com/article/us-mideast-crisis-syria-kurds/syrian-kurdishleaderhopesnew-force-will-counter-threats-from-turkey-damascus-idUSKBN1F421W>. Accessed on: 15, january, 2018.
- Staff Reuters(2018). Turkey's military operation against Kurdish YPG in Afrin Availableat: <https://www.reuters.com/article/us-mideast-crisis-syria-turkey-explainer/turkeysmilitaryoperationagainst-kurdish-ypg-in-afrin-idUSKBN1FE2E9>. Accessed on: 25, january, 2018.

- Sewell Chan (2018). What's Behind Turkey's Attack on Syria's Kurds. Available at: <https://www.nytimes.com/2018/01/22/world/middleeast/whats-behind-turkeys-attack-on-syrias-kurds.html>. Accessed on: 22 Jan 2018.
- Ward Alex (2018). 2 US allies are killing each other in Syria. It might be America's fault. Available at: <https://www.vox.com/world/2018/1/23/16920606/turkey-afrin-syria-kurds-russia>. Accessed on: 23, Jan, 2018.
- Sabah daily (2018). PKK supporters have targeted Turks 37 times in 2018 in Germany. Available at: <https://www.dailysabah.com/war-on-terror/2018/03/21/pkk-supporters-have-targeted-turks-37-times-in-2018-in-germany>. Accessed on: 20, March, 2018.
- Hanso Hille (2022). "Türkiye's Regional Security Policy Is Not Anti-Kurdish — It Is Anti-PKK". Available at: <https://icds.ee/en/turkiyes-regional-security-policy-is-not-anti-kurdish-it-is-anti-pkk>. Accessed on: 14, November, 2022.
- Yildiz guney (2021). "Will Turkey Undergo Another Strategic Shift in Syria?". Available at: <https://www.ispionline.it/en/publication/will-turkey-undergo-another-strategic-shift-syria-30520>. Accessed on: 19, May, 2021.
- Ghazi Suhail al (2021). "Kurdish-Kurdish Negotiations in Syria". Available at: <https://timep.org/2021/05/14/kurdish-kurdish-negotiations-in-syria>. Accessed on: 14, May, 2021.
- Wilder Calvin (2023). "Opportunities for De-Escalation in the Kurdish-Turkish Conflict". Available at: <https://newlinesinstitute.org/state-resilience-fragility/opportunities-for-de-escalation-in-the-kurdish-turkish-conflict>. Accessed on: 5, May, 2023.
- Ford alessandro (2024). "Turkey bombs Kurdish militants in Syria and Iraq". Available at: <https://www.politico.eu/article/turkey-bombs-kurdish-militants-in-syria-and-iraq-pkk-ypg>. Accessed on: 13, January, 2024.
- Zanotti Jim (2023). "Turkey (Türkiye): Major Issues and U.S. Relations". Available at: <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/R/R44000>.
- Cevik Salim (2022). "Turkey's Military Operations in Syria and Iraq". Available at: <https://www.swp-berlin.org/10.18449/2022C37>. Accessed on: 30, 5, 2022.
- Kasapoglu Can (2023). "Türkiye's Regional Security Policy Is Not Anti-Kurdish — It Is Anti-PKK". Available at: <https://icds.ee/en/turkiyes-regional-security-policy-is-not-anti-kurdish-it-is-anti-pkk>. Accessed on: 17, January, 2023.
- Kutschka Tobias (2023). "Turkey–EU Counterterrorism Dialogue: Different Perceptions, Different Priorities". Available at:

- <https://www.gmfus.org/news/turkey-eu-counterterrorism-dialogue-different-perceptions-different-priorities>. Accessed on: 21, May, 2023.
- Altuntas Atila(2022). "Sweden's Left Party leader chides MPs for posing with PKK terror group's symbol". Available in: <https://www.aa.com.tr/en/europe/swedens-left-party-leader-chides-mps-for-posing-with-pkk-terror-groups-symbol/2660053>. Accessed on:12, February, 2022.
- Gundogmus Yildiz Nevin(2022). "Turkish intelligence 'neutralizes' senior PKK terrorist in northern Iraq". Available in: <https://www.aa.com.tr/en/turkiye/turkish-intelligence-neutralizes-senior-pkk-terrorist-in-northern-iraq/2647626>. Accessed on:28, may, 2022.
- Haner Murat & et al(2022). "Women and the PKK: Ideology, Gender, and Terrorism". Available in: <https://doi.org/10.1177/1057567719826632>. Accessed on: 13,February, 2022.
- Osterlund Paul Benjamin(2022). "Turkish air raids target the PKK in northern Syria and Iraq". Available in: <https://www.aljazeera.com/news/2022/2/2/turkish-air-raids-target-kurdish-groups-in-northern-syria-iraq>. Access in: 2, Feb, 2022.
- Zaman Amberin(2023). "Syrian Kurdish commander tells Washington not to sell F-16s to Turkey". Available in: <https://www.al-monitor.com/originals/2023/12/syrian-kurdish-commander-tells-washington-not-sell-f-16s-turkey#ixzz8QbOv0sVH>. Access in: 29, December, 2023.
- Ozkizilcik Omer(2023). "OPINION - Oil production, trade of terrorist group PKK/YPG". Available in: <https://www.aa.com.tr/en/analysis/opinion-oil-production-trade-of-terrorist-group-pkk-ypg/3052941>. Access in: 14.11.2023.
- Çevik Salim(2022). "The EU and NATO have to counter Turkey's accusations regarding Sweden and Finland". Available in: <https://www.swp-berlin.org/en/publication/the-eu-and-nato-have-to-counter-turkeys-accusations-regarding-sweden-and-finland>. Accessed on:3, January, 2022.
- Gundogmus Yildiz Nevin(2022). "Turkish intelligence 'neutralizes' senior PKK terrorist in northern Iraq". Available in: <https://www.aa.com.tr/en/turkiye/turkish-intelligence-neutralizes-senior-pkk-terrorist-in-northern-iraq/2647626>. Accessed on:28, may, 2022.